

UČITELJSKI TOVARIŠ

Glasilno avstrijskega jugoslovanskega učiteljstva

Vse spise, v oceno poslane knjige itd. je pošiljati samo na naslov:

Uredništvo Učiteljskega Tovarša v Idriji.

Rokopisov ne vračamo.

Vse pošiljatelj je pošiljati franko.

Učiteljski Tovarš izhaja vsak petek popoldne. Ako je ta dan praznik, izide list dan pozneje.
Vse leto velja 8 K
pol leta 4 „
četrt leta 2 „
posamezne številke po 10 h.

Za reklamne notice, pojasnila, poslana, razpise služb je plačati po 20 h za petit-vrsto. Priloge poleg poštnine 6 K.

Za oznanila je plačati od enostolpne petit-vrste, če se tiska enkrat . . . 14 h
„ „ dvakrat . . . 12 „
„ „ trikrat . . . 10 „
za nadaljna uvrščenja od petit-vrste po 8 h.
Oznanila sprejema Učiteljska tiskarna (telefon št. 118).

Naročnino, reklamacije, to je vse administrativne stvari je pošiljati samo na naslov:

Upravništvo Učiteljskega Tovarša v Ljubljani, Gradišče št. 2.

Poštna hranilnica št. 53.160.

Reklamacije so proste poštnine.

Tržaško slovensko šolstvo.

Na shodu, ki so ga priredili slovenski starši pri Sv. Jakobu v Trstu in ki smo o njem že poročali, je nastopil kot glavni govornik dr. Rybař, ki je označil stališče tržaških Slovencev o šolstvu v Trstu tako-le:

Čuli ste že, da Italijani, ki imajo že vseh potrebnih šol, zahtevajo še najvišjo šolo — vseučilišče. Res je, da ima vsaka narodnost pravico do take šole. Tudi Italijanom ne odrekamo te pravice. Ali oni jo hočejo imeti samo v Trstu. Zakaj!? Zato, da bi ojačili tu svojo pozicijo proti nam, da bi imeli še eno trdnjavo, iz katere bi nas preganjali. Vlada jim je hotela dati vseučilišče v Roveretu ali pa tudi na Dunaju. Ali tega nočejo zaradi nas. Zato pa smo se mi oglasili najodločneje proti italijanskemu vseučilišču v Trstu, tako da so Italijani sami uvideli, da brez nas ne dosežejo svojega cilja.

Tu je govornik ponovil že znani historijat pogajanj z Italijani in je vzkliknil: „Ponavljam, mi ne zahtevamo le ene šole, ampak toliko, kolikor jih je primerno našemu številu, in poleg ljudskih zahtevamo tudi srednjih in strokovnih šol. Dokler ne dobimo mi teh šol, Italijani ne smejo dobiti univerze!“

Vprašanje je, kako naj postopamo nadalje? Moj prvi odgovor je: ne obupavati, ne odjenjevati! Tu pri Sv. Jakobu imate poseben odbor staršev za to vprašanje. Ta je tudi sklicel današnji shod. Ta odbor in politiško društvo naj sporazumno pošljeta deputacijo na kompetentno mesto. Tam treba zopet in zopet govoriti in dokazovati s številkami svoje pravo. V številkah je moč. S tem orožjem stopajmo pred kompetentne faktorje in jih opozarjamo na njihovo dolžnost. Zahtevajmo od njih, da opozarjajo na Dunaju na ta škandal in da mi absolutno nočemo biti več tako traktirani kakor smo bili doslej in hočemo priti do svojih pravic!

Zveza slovenskih štajerskih učiteljev in učiteljic.

Dne 1. avgusta sta bili v Celju v okoliški šoli dve vodstveni seji in seja upravnega odbora „Zveze“.

Ob 8. uri so se zbrali vodstveni odborniki k seji, da se razgovore o točkah, ki so bile na vzporedju seje upravnega odbora.

Ob četrta na 12. je otvoril sejo upravnega odbora predsednikov namestnik tov. Mešiček. Zastopana je bila pretežna večina okrajnih učiteljskih društev po odposlancih: upravnih odbornikih. Prečital je pismo tovariša Kocbeka, ki odlaga mesto predsednika in sploh tudi mesto odbornika. Imel je naš dragi in priljubljeni tovariš in predsednik v rodovini nesrečo — nadaljuje tov. Mešiček doslovno — „kar boli tudi nas. Mi imamo sočutje z njim in kot dosedaj tudi zanaprej neomajano zupanje. Želeli bi, da bi še nadalje vodil našo organizacijo, ali ker on dosledno oklanja vsako izvolitev, se moramo vdati.“

Vsi navzočniki so pritrjevali govornikovim besedam, kar je znamenje, kako mil in drag je vsem dosedanji predsednik.

Tajnik tov. Šijanec je obširno poročal o stanju in delovanju „Zveze“ v dobi od 8. decembra 1907, ko je dosedanje vodstvo prevzelo „Zvezo“, do danes.

Hočemo o tem delovanju, kakor tudi o poročilu blagajnika tov. Pušenjaka ob priliki poročati, zato za danes to opustimo. — O delovanju socialnega odseka je poročal tov. Pesek, predsednik tega odseka.

Volitve so imele ta-le izid:

Vodstveni odbor: Predsednik Jos. Mešiček, nadučitelj v Sevnici; predsednikov namestnik Anton Petriček, nadučitelj v Žalcu; tajnik Ignacij Šijanec, učitelj v Gornjem gradu; blagajnik Anton Gnus, nadučitelj v Dolu; odbornika Ivan Pušenjak, šol. vodja v

Smihelu, in Anton Pesek, šol. vodja v Narpaljah.

Za pregledovalce računov so izbrani: Cimperšek Štefanija, Roš Miloš in Flerè Pavel.

Odborniki za „Lehrerbund“: razen predsednika, ki je eo ipso član Bundovega odbora kot 2. predsednik, še Knapič Ivan, Gnus Anton in Rajšp Josip.

Delegati za „Lehrerbund“: Gradišnik Armin, Jurko Radoslav, Klemenčič Josip (od Sv. Trojice v Slov. Gor.), Koropec Ivan, Lesjak Davorin, Polanec Gregor, Porekar Anton, Požegar Avguštin, Slane Ernst, Supan Ignacij, Šijanec Ignacij in Tomažič Janko.

Namestniki so: Cimperšek Štefanija, Scheligo Štefanija, Barle Karel in Flerè Pavel.

Delegati za „Zavezo avstr. jugoslov. učit. društev“: Burdian Ivan, Lesjak Martin, Porekar Anton.

V socialni odsek so se izvolili: Mešiček I., Pesek Anton, Kveder Karel, Luknar Marija, Voglar Franc, Gradišnik Armin, Černej Ljudevit in Slane Ernst.

Nadalje se je sklenilo, naj štajerski delegatje „Zaveze“ pri letošnjem delegacijskem zborovanju enotno volijo upravne odbornike, ki so tovariši: Gnus A., Mešiček I. in Šijanec Ig.

Za prihodnji dve leti se je določilo, da ostanejo prispevki okrajnih učiteljskih društev enaki sedanjim, namreč po eno krono od člana. — Glede določitve kraja in časa prihodnjega obnega zbora se je sklenilo, naj bo občni zbor v Celju — kdaj tu pa se prepusti vodstvu. Pač pa naj bo občni zbor šele potem, ko bodo nova pravila že potrjena.

O pripravah za letošnjo glavno skupščino „Zaveze“ v Mariboru je poročal zvezin tajnik

in omenjal glede koncerta in drugih zadev sedanje stališče. — K tej točki so govorili še razni odborniki.

Ker smo dobili nova pravila vrnjena od oblastnije zaradi nekaterih malenkostnih nedostatkov, se je vsa zadeva izročila referentu Gnusu, da uredi vso zadevo. Po razgovoru o nekaterih internih zadevah je zaključil predsednik sejo, ki je trajala tri ure.

Po seji upravnega odbora je imelo novo vodstvo svojo sejo, pri kateri se je določil načelnikov namestnik, tajnik in blagajnik. Tudi se je sklenilo, da je vse denarne pošiljave na „Zvezo“ pošiljati samo blagajniku tovarišu Antonu Gnusu, nadučitelju v Dolu pri Hrastniku. To pa zaradi enostavnosti v poslovanju, opozarjamo na to vsa okrajna društva.

Sestanek slovenskih učiteljskih abiturientov in abiturientinj.

V „Mestnem domu“ v Ljubljani, se je vršil, kakor smo že poročali, ta sestanek dne 1. t. m. „Duh modernih idej preveva dušo mladih moči“ — V častnem številu so se zbrali abiturienti in abiturientinje vseh slovenskih učiteljskih, da skupno nastopijo pot življenja in skupno nastopijo za ideje, ki so v korist šolstvu in narodu.

Sestanek je otvoril abit. Hočevar, na katerega poziv se je volil za predsednika abit. Trafenik, podpredsednica abit. gđc. Sever, podpredsednik abit. Sosič iz Kopra, zapisnikar abit. Wudler iz Maribora. V imenu „Zaveze avstr. jugoslovanskih učiteljskih društev“ pozdravlja zborovalce deželni poslanec tov. Gangl, ki poudarja, da to stori rad in s ponosom, ker vidi danes uresničeno idejo združenosti Slovencev v učiteljskih abiturientih. Združeni Slovencev vseh slovenskih učiteljskih sklepajo danes zvezo bratstva, kolegialnosti in

LISTEK.

Kako naj širi šola med narod smisel za snago?

Peter Medvešček.

(Dalje.)

II.

O vzrokih nesnage in zaprekah smisla za snago.

1. Prvi in glavni vzrok nesnage je pač pomanjkanje izobrazbe, pomanjkanje smisla za snago.

V spomin mi prihajajo prva leta mojega učiteljevanja. Kakšni so mi prihajali v šolo otroci v krajih, kjer sem služboval kot prvi učitelj?

Bili smo pred dobrim četrtsotletjem oni, ki smo morali orati ledino — za letnih 300 gl. Koliko sitnosti smo imeli, da smo d. segli, da so snemale deklice robece z glave v šoli? Koliko zamere je bilo, ko smo prisilili dečke, da so si strigli lase! Za take malenkosti, ki so umljive same po sebi zdaj, je trebalo železne volje in boja pred četrtsotletjem.

Bil sem tedaj v lokalni, kjer se je vršila velika slavnost. Slavnostni govornik, priznan gromovnik v okraju, je nastopil s svojimi tezami, med katerimi je bila tudi, da je Bogu nedopadljivo dejanje, ako prihajajo dekleta, četudi v hudi vročini, razoglave lepo počesane v hram božji. In ta presneti mlad učitelj je tako predrzen, da ukazuje v šoli mladim deklicam — baš nasprotno.

E pur si muove! Z Galileo Galilejem vzklikam tudi jaz, da smisel za snago napreduje vkljub vsem zaprekam.

Dokler ni bilo šol med narodom, tudi ni bilo smisla za snago. Kdor je doživel slučaje, ko je bil učitelj zatožen od vseh poglavarjev v občini zaradi predrznosti, ker je želel, da naj bi hodili otroci vsaj ob nedeljah v nadaljevalni tečaj z osnaženim obuvalom, bo vedel soditi, kak napredek je storjen v razmeroma kratkem času.

Resnica je, da se otroci pričenjajo vedno umivati šele potem, ko pričnejo hoditi v šolo. Šola torej širi med narod smisel za snago že sama po svojih načelih, da imajo hoditi otroci snažni v šolo.

2. Nerednost in nemarnost gospodinjin gospodarjev je vzrok

nesnage v hiši in zunaj nje. Kakor zanemarljiva gospodinja hišo znotraj, tako in še bolj dela gospodar zunaj hiše, na dvorišču. Priznati se mora, da se kaže tudi tu lep napredek.

Odstranitev zaprek ni nemogoča, niti težavna ni, ampak sloni večinoma na dobri volji. Kjer ni pravega smisla za snago, tam je nesnaga doma v domači hiši in domačem dvorišču.

Snaga igra kaj važno vlogo med narodom našim; ona je večkrat ena tistih sredstev, ki sklepajo celo rodovinsko vez. Snago ljubeče deklice dobi lažje primerno oporo nego nesnažno. Žal, da mnoga mlada žena v jarmu sv. Luke pozabi na snago ter je kriva, da moč zanemarljiva doma, iščeč nadomestila zunaj nesnažnega doma, tudi v krčmi.

Naše gospodinjje bi morale skrbeti, da s pomočjo snage napravljajo domačo hišo prijetno, da bi tako bolj pridrževale gospodarja pri domu; s snago v hiši bi vplivale na gospodarja, da bi skrbel za snago na dvorišču in sploh v bližnji okolici hiše. Na snažni gospodinjji zavisi mnogo tudi snaga okoli hiše. Prijetno snažna notranjščina kliče po enaki okolici.

3. Vzrok nesnage na obč. poteh, cestah

in trgih je občinska oprava in pomanjkanje sredstev naših občin. Skrb za snago javnih prostorov ima občina. Ako nimajo občinarji smisla za snago v svojih domačih hišah in na svojih lastnih prostorih okoli hiše, ne morejo imeti smisla za snago tudi obč. zastopniki, in tudi ne župan, ki ga volijo prvi.

Stroški, ki bi jih imela občina, ako ima nje oprava smisel za snago javnih prostorov, ne bi bili preveliki, ako bi se leto za letom delalo za snago. Letos bi se odstranile z kanalizacijo ene zapreke, drugo leto katera druga. Žal, da pomanjkuje večkrat smisla za snago in zaradi tega se boji občina vsakih večjih stroškov, ker naše občine večkrat nimajo potrebnih sredstev. Nič čudnega ni torej, ako izgledajo marsikje javni prostori naših občin tako, da glasno pripovedujejo domačinom, a še bolj tujcem, da njih opravniki nimajo smisla za snago. V takih občinah ni niti misliti na kako važno panogo javne blaginje, kakor postaja promet s tujci. Malo večja zapreka je pomanjkanje smisla za snago kakor pomanjkanje sredstev, ki imajo večkrat svoj izvir baš v snagi.

(Dalje.)

smisla skupnosti, da se tako razstanejo širom slovenskih pokrajin. Po šestnajstih letih, ker je ostalo le pri prvem poizkusu, so se zopet zbrali danes učiteljski abiturienti, da si pregledajo svoj delokrog in dolžnosti, t. j. dolžnosti do samega sebe, stanu, naroda, ljudstva. Točno izpolnjevanje stanovskih dolžnosti in dolžnosti do naroda nas pa privede do tega, da smo narodni, napredni, demokratski in ljudstvu vdani učitelji. Torej izpolnjevanje stanovskih dolžnosti, delo za narod in ljudstvo, biti sami čisti, to je agitacija za „Zavezo“! Da, resnično, zakaj če bomo na ta način agitirali, bodo naše vrste prave — „in palo bo blato, s katerim nas ometujejo naši nasprotniki, nanje nazaj!“ Veseli nas, da „Slovenec“ priznava, da „Zaveza“ sprejema le značajne ljudi in ne morebiti propalci! Ganglov govor je bil sprejet z burnim odobravanjem.

Eksekutiva nar. rad. dijaštva je poslala pismen pozdrav in vabilo na september-ski shod.

V kolikor smo se informirali, se je dalo kler. kolegom abit. na prosto, da vabijo „Slomškovo zvezo“, kakor naprednim, da vabijo „Zavezo“. Drugih društev se pa sploh ni posebe vabilo in je bilo tozadevno le izraženo vse v notici: „Prijatelji abiturientov in stanovske vzajemnosti dobro došli!“ Če se torej „Slov. dij. zveza“ ne zanima za stvar, „Slovenec“ pa morebiti ni ponatisnil notice in čaka zveza posebnega povabila, je to njih krivda!

Referati so bili vseskoz stvarni in jako informativni za bodoče učitelje. Poročali so: abit. Škof o „Učiteljskih organizacijah“, abit. Kavčič o „Okrajnih učiteljskih društvih“, abit. Sosič o „Razmerah na koprskem učiteljskem“, abit. gdč. Keržičeva „Žensko vprašanje in učiteljica“. Ta referat je vreden pohvale in nas neizmerno veseli, da so se tudi učiteljice pričele gibati in boriti za svoje in naše pravo. — Abit. gdč. Susteršičeva o „Narodni vzgoji“, abit. Vrhovec o „Pomeni telovadbe“, abit. Cerar o „Šoli in domu“. Referate objavimo v celoti.

V debato so posegli tovariši: Dimnik, Črnagoj, Šraj, Gangl in abit. gdč. Severjeva. K agitaciji za „Sokola“ bodi omenjeno, da so tudi fakta, ki niso všeč vsem, in „resnica tudi v oči boče“! Kar se pa tiče „nestrankarstva“, se je vršilo to le v tej meri, kolikor smo zgoraj omenili, in da so se poslala poročila v vse liste, kakor dala prosta beseda tudi klerikalnemu kolegu. Drugih kompromisov ni bilo! Seveda „Slovenec“, ki živi v dobi kompromisov, si je razlagal to stvar po svoje in je bil mnenja, da je prvi pogoj: v „Slomškarijo“ in mlačnost. Seveda, ko je izprevidel, da se ni referiralo in govorilo po njega želji in se niso uresničile njega nade, je brž očital netaktnost in izkoriščanje naprednim kolegom. Če bi se pa to zgodilo v nasprotnem smislu, bi to prezrli in triumfirali! Toliko v pojasnilo, v kolikor smo se informirali, da si bo vedel varuh „Slomškarjev“ — „Slovenec“ — to razlagati!

Brzobjavne pozdrave so poslali tudi učiteljskojaki iz Sežane.

Zvečer je bila na vrtu „Nar. doma“ veselica, kjer je igral lastni sekstet na lok, se je uprizorila burka „Putifarka“ in se je ob zvokih godbe razvila v kratkem animirana zabava, menjaje se v veselem pogovoru, petju, plesu in drugih zabavnih stvareh.

Kot prvo darilo so položili abiturienti dar „Učiteljskemu konviktu“! Le tako naprej! Sebi in narodu! —mn—

Iz naše organizacije.

Skupne zadeve.

Iz Zaveze avstrijskih Jugoslovan-skih učiteljskih društev. Del-gate za glavno skupščino so dalje prijavila sledeča društva:

XXXII. Učiteljsko društvo za radovlj-ški okraj:

121. Schiffrer Egidij, učitelj na Je-senicah.

122. Erbežnik Ivan, učitelj na Bledu.

123. Drol Katarina, učiteljica v Zasipu.

124. Pogačnik Fanica, učiteljica v Ribnem.

125. Šega Ivan, učitelj v Radovljici.

XXXIII. Gornjegrajsko učiteljsko društvo:

126. Šijanec Ignacij, učitelj v Gornjem gradu.

127. Korban Josip, učitelj v Gornjem gradu.

XXXIV. Tolminsko učit. društvo:

128. Kutin Anton, c. kr. učitelj v Tolminu.

129. Anton Stres, nadučitelj v Cerknju.

130. Silvester Rodé, učitelj v Tolminu.

Vodstvo Zaveze.

Izleti po „Zavezini“ skupščini v Mariboru. Dodatno k izletom na Kozjak, na Pohorje in v Savinjske pla-nine razpisujemo za one, ki ne gredo radi na hribe in planine, a vendar bi radi v veseli tovariški družbi si ogledali krasoto slovenske zemlje, četrti izlet:

po Murškem polju in po Ljuto-merskih goricah.

V ponedeljek, dne 16. t. m., iz Mari-bora do Radgone. Odhod z brzovlakom 3:02, dohod v Spielfeld 3:23; nato z osebnim vla-kom odhod 4:05; dohod v Radgono 5:10. Mogoče tudi iz Maribora 4:10; dohod v Spiel-feld 4:39; odhod 7:00, dohod o Radgono ob 8:10 zvečer.

Ogled mesta. Prenočišče.

V torek, dne 17. t. m.: Radgona-Rádice z železnice, odhod 6:00, prihod 6:17. Izlet h Kápeli, odkoder je krasen, jako instruk-tiven razgled po Slovenskih in Ljutomerskih goricah, Murškem polju in tja čez Muro, daleč po Ogrskem. Nato ogledovanje kopalnišča Ra-dince. Ob 12:00 uri z vlakom v Ljutomer, do-hod 12:34. Tam skupni obed. Popoldan izlet na Ogrsko. Prenočišče v Ljutomeru.

V sredo, dne 18. t. m.: Ob 7. odhod na Strmec (1 uro) - Sv. Miklavž (obed). - Točno ob 12. uri v Jeruzalem (1 uro) na Stanko Vrazov dom (pol ure), v Svetinje (tričetrt ure) in v Ormož (1 in pol ure). Tukaj prenočeva-nje ali odpotovanje z nočnimi vlaki na Pra-gersko ali na Čakovac - Varaždin itd.

Cena prenočišč v Ljutomeru in v Ormožu do 1:70 K, obedov do 1:20 K.

Vodja izleta je tov. Janko Tomazič, nadučitelj v Stari cesti pri Ljutomeru. Ude-ležbo je javiti takoj! Podrobnosti se izvedo pri tovarišu voditelju.

Srednješolski vestnik.

** Realna gimnazija v Voloski. S prihodnjim šolskim letom otvorijo v Voloski prvi razred hrvaške realne gimnazije. To bo druga hrvaška srednja šola v Istri.

Oklic.

Dne 24. julija 1909 je bila v ormoškem okraju grozna toča, ki je v dvajsetih občinah skoraj vse uničila.

Od koruze štrlijo kvišku le gole bilke, oves in detelja je zabita v zemljo, sadno drevje je golo, gorice mestoma popolnoma upostošene, njive in travniki so poplavljeni, na strešni opeki so povsod luknje. Škoda za naša milijone. Ljudstvo obupuje, beda je grozna.

Da se nesrečnikom vsaj za prvi hip uko-liko opomore, se prosijo vsi človekoljubi za milodare, ki se naj pošiljajo blagajniku pod-pisanega pomožnega odbora, g. dr. Ivanu Omulecu v Ormožu.

Še tako majhen dar se sprejme s pre-srčno hvalo:

Ormož, dne 30. julija 1909.

Pomožni odbor:

Dr. Mir. Ploj, drž. poslanec.

Dr. Iv. Ceršak, c. kr. notar.

Dr. Iv. Presker, sodni svetnik.

Dr. Iv. Omulec, odvetnik in načelnik okr. zastopa.

Florijan Kuharič, okrajni odbornik in obč. predstojnik.

Leopold Pettovar, okrajni odbornik in posestnik.

Ivan Kočevar, okrajni odbornik in po-sestnik.

Književnost in umetnost.

Glasbeni ravnatelj in skladatelj Anton Foerster v Ljubljani je šel ta mesec v zaslužni pokoj. Od l. 1865. do konca me-seca julija 1867. je bilo njegovo delovanje v Senju, potem pa 42 let neprenehoma v Ljub-ljani. Tu je bil najprej pevovodja v Čitalnici in kapelnik „Dramatičnega društva“ do leta 1868. Zamenivši ti službi z drugimi je bil potem 41 let v stolni cerkvi kot organist in kapelnik, 38 let učitelj petja na c. kr. srednjih šolah, 32 let ravnatelj orglarske šole, 19 let učitelj petja v semenišču duhovnov in 38 let učitelj petja in klavirja v dekliškem zavodu Huth. Kakor skladatelj je Anton Foerster zložil mnogo raznovrstnih skladb in je najodličnejši slovenski skladatelj.

Nov seznam knjig za ljudske knjižnice, izpopolnjen in povečan, izda v naj-krajšem času „Prosveta“.

Politiški pregled.

* Osební davki. Dne 2. avgusta objav-ljene detailne številke o osebnih davkih za l. 1908. kažejo, da se je vseh osebnih davkov plačalo 188:3 milijonov kron, 13 milijonov več

ko v prejšnjem letu. Izvzemši pridobinski davek, kažejo vsi drugi prirastek.

* Češki klerikalec proti obstrukciji.

V Brnu je imel klerikalni poslanec Hruban shod, na katerem je ostro nastopil proti ob-strukciji slovenskih klerikalcev in čeških agrarcev. Govoril je tudi poslanec Šramek, ki je izrazil nado, da bo jeseni mogoče uspeš-nejše delovanje in da bo mogoče rešiti pred-loge, katerih rešitev bo v veliko korist ljudstvu.

* Kongres za združenje obeh cerk-va. Od 31. julija do 2. avgusta se je vršil na Velehradu kongres unionistov, ki so se ga udeležili pripadniki rimske in pravoslavne cerkve. Kongres je imel namen, da pojasni pre-porna verska vprašanja in dobi pot do zdru-žitve pristašev obeh cerkva. Protektor kon-gresa je bil olomuški knez nadškof dr. Bauer. Predsedoval je levovski maloruski nadškof, grof Szepticki, zapisnikar je bil poslanec prelat dr. Stojan. Skoraj vse avstrijske bogoslovne fa-kultete in zavodi so poslali svoje zastopnike; tudi iz Rusko-Poljske, Bolgarske in iz Cari-grada je prišlo mnogo profesorjev in teologov. Kongresa se je udeležil tudi prošt ruskega po-slanstva v Beroliju, Malcev.

* O Nastiču, o tej kronski priči v „ve-leizdajniškem“ procesu v Zagrebu, se čujejo vedno lepše stvari. Stijepo Kobasica piše v „Zastavi“, da je Nastič homoseksualen, da je navaden tat, ki je ukradel v dvornem gleda-lišču daljnogled in bil zaradi tatvine izgnan iz bosanskega konvikta na Dunaju, da je osle-paril neko srbsko dekle na Dunaju za denar in poštenje, da je sploh slepar. Črnogorski mi-nistrski predsednik dr. Tomanović se je izjavil napram hrv. novinarju Uzelaču, da bi bili v Črnigori obdržali Nastiča v zaporu, če bi le približno vedeli, kak lopov je ta kronska priča.

* Protest uglednih Angležev proti ruski strahovladi. Angleškemu min. preds. Asquithu je bilo izročeno od 183 uglednih Angležev — med temi dva škofa, preko 70 parlamentarcev, več odličnih lordov, vseučiljskih profesorjev itd. — podpisana protestna spomenica proti ruski strahovladi, proti nešte-tim obsodbam na smrt ter mučenju in zlo-stavljanju jetnikov. Omenjena spomenica za-ključuje z besedami: „Ne zahtevamo direktne intervencije, a dobi se gotovo pot, po kateri zamore prijateljska vlada izvrševati svoj vpliv. Krivica, ki se godi Rusom, in naše ogorčenje nad tem sta važna faktorja v medsebojnem razmerju obeh dežel“. V interesu ruskega na-roda, bi bilo želeli, da bi se v tem oziru pokazale blagodejne posledice rusko-angleškega prijateljstva. Narod brez svobode ne more napredovati ne gospodarski ne kulturno. Pod-laga vsakemu napredku je svoboda, ki je pa danes v Rusiji še ne poznajo.

Vestnik.

† Jakob Vodeb.

Dne 9. t. m. je umrl v deželni bolnici v Ljubljani c. kr. šolski svetnik v p., Jakob Vodeb, po kratki, a mučni boleznii v 36. letu starosti. Rojen je bil na Spodnjem Šta-jerskem; obiskoval je celjsko gimnazijo, potem praško vseučilišče, kjer se je posvetil prirodno-znanstvu. Po končanem študiju je bil nekaj časa suplent na tedanji realni gimnaziji v Kranju in od l. 1872. profesor na ljubljanskem c. kr. moškem in ženskem učiteljskem. L. 1905. je stopil v pokoj in mu je cesar podelil ob tej priliki naslov šolskega svetnika. Od l. 1882. do 1884. je bil umrl tudi okrajni šolski nad-zornik najprvo v novomeškem, potem krškem šolskem okraju, dolgo pa tudi član c. kr. iz-praševalne komisije za obče ljudske in me-ščanske šole, kakor tudi namestnik ravnatelja te komisije. — Svetnik Vodeb je vzorno izvr-ševal svoj poklic, bil je neutrudljiv, vesten in natančen učitelj, dobrohoten predstojnik in koncilianten kolega, ki je vedno rad vsakomur pomagal. Zato bodo po njem žalovali vsi nje-govi kolegi kakor tudi mnogobrojni njegovi učenci in učenke in mu ohranili zvest spomin. Svetnik Vodeb se je bavil do zadnjega časa z znanostjo, dokončal je predkratnim slovensko učno knjigo za opisno geometrijo. Blagemu učitelju časten spomin!

„Slovenec“ grozi! Misli namreč, da bo to, kar se ni dalo izvesti pri starejših, praktičaril sedaj na mlajših. S terorizmom, da bi preplašil mlajše učitelje! Ne vemo! — V svoji naivnosti meni, da njega vsemogočnost nima mej in je popolnoma pozabil, da se na-baja na Kranjskem. Kranjska še ni vesoljni svet! Naj „Slovenec“ preudari, da so Kranjski določene meje in so te meje veljavne tudi za slovensko klerikalno nasilje na učiteljstvo; preko teh mej ne sega njega moč z načelom: „Ubijemo te, ker si naš politični nasprotnik!“ V znamenju krščanske pravičnosti! — „Z de-že le!“ Kakor smo že poročali, ne pojde učiteljstvo na to vado! Da pa morajo isti člani „Slomškove zveze“ na svoje stroške k zboro-vanju, je obsebi umevno! Če računamo stvarno — delegator bi bilo pre malo, če se pa pošlje vse, bi članarina ne zadoščala! Zato ne marate takega plačanega somišljenstva! Capito? — Prokleti hinavci! Tako jih je podžgal naš

zadnji uvodni članek. Vzel jim je sapo in — pamet!

Kazen za petami. Št. Lovrene na Do-lenjskem je tisti nesrečni kraj, kjer dela sra-moto svoji cerkvi krvoločni župnik Oblak. Ta namestnik božji ima na vesti tudi nesrečno usodo tovariša Potokarja, ki ga je preganjal in denunciral toliko časa, da ga je naš glavni brezsrčni deželni šolski svet v Ljubljani z ne-dolžnimi otročiji vred pognal v prognanstvo, v kranjsko Sibirijo. Ta vnebovpijoča krivica se že mašuje nad zlodeji. Dne 31. pret. mes. je bil namreč župnik Oblak pred okrožnim sodi-ščem obsojen na 14 dni ječe, ker je ne-kemu cestarju grozil z revolverjem, ga pestil in davil ob belem dnevu na cesti. Mislite si takega dušnega pastirja! Noben kravji pastir ni tako sirov! In zaradi take sirovine mora Potokar v prognanstvo! Kje pa je Pravica božja, da še bolj ne udari svojih sramotilcev?! Toda kakor kaže Oblakov slučaj — hodi kazen za petami, zakaj vsako zlobno in krivično dejanje rodi prokletstvo, ki ostane vekomaj: — To naj preudarijo tisti, ki nosijo Boga na jeziku, v sre-u pa hudobijo in strup! Tudi oni bodo de-ležni prokletstva!

Klerikalizem in nauki katoliške cerkve. Klerikalizem se sicer jako poteza za našo vero, vendar dela proti njenim naukom. Po katekizmu je obrekovanje in opravljanje greh. Klerikalec pa sme v svojem časopisu in na prižnici oboje — pričakujemo, da se celo razpišejo odpustki za obrekovanje v „katoli-škem časopisu. „Ljubi svojega bližnjega!“ je rekel Zveličar. Klerikalec pravi: „Škoduj mu, sovraži ga, če treba mu tudi numeriraj kosti!“ Kaj pa „Delavcem in najemnikom zaslužek od-trgovati ali zadrževati? ...“ Učiteljstvo dobro spoznava, kako se mu zadržuje zaslužek, spo-znava pa tudi, da je vera klerikalca nič, če gre za — denar in lastno korist. Na katoliški podlagi se sme vse: opravljati, obrekovati, pre-šeštovati ...

V „Društveniku“ prilogi „Domo-ljubovi“, zopet čitamo: „Le škoda, da se povsod sliši tožba zaradi pomanjkanja izšolanih pevovodij. Tisti stan, ki bi imel največ prilike, poleg tega pa ima tudi socialno dolžnost (!) — to je učiteljski stan, se v svoji pretežni večini danes še odteguje tej svoji nalogi. Škoda, da na mesto učiteljstva še ni mogel povsod sto-piti primerno plačan organist.“ Pripominjamo samo to: V nekem kraju je učitelj priredil z otroki šolarsko veselico, ki naj bi obsegala petje, deklamacije itd. Ko je bilo že vse pri-ravljeno in naznanjen dan prireditve, je začel župnik — ki bi moral časih malo v blaznico — nagovarjati ljudi, naj se nikar ne udeleže šolarske veselice. Izjavil je tudi naravnost, da bi s tem trpela prireditve „Marijine družbe“. Tako je trpela šolarska veselica, samo da je drugo nedeljo nabral župnik več denarja za bogve kake namene. Seveda — na eni strani pod spretnim vodstvom dobro izšolani otroci, na drugi strani pa pod tepcem mrtve klade — pri tem trpi — ugled. Edino to nas tolaži, da se tudi ljudstvu že dani. Kako so preprosti ljudje že nasprotni vladajočim razmeram, je znano samo nam, ki živimo med ljudstvom. Bil sem pri razgovoru pametnih mož, najbolj-ših kmetov cele dežele in molče poslušal sodbe, ki jih S. L. S. in vsi njeni odseki ne morejo biti veseli. Pripominjam, da so bili to do sedaj najtrdnjeji stebri S. L. S. in da manjka samo za las, pa bodo najhujši njeni nasprotniki. — „Škoda, da namesto učiteljstva še ni mogel povsod stopiti primerno plačan organist.“ — Torej organistu še privoščijo „primerno“ plačo, seveda, učitelju ne, ker je to nižja kasta. O, to se bo še maščevalo!

Osební vesti na Kranjskem. Imeno-vani so za nadučitelje: Jos. Petrič iz Črešnjevca v Stopiče, Ivan Lokar iz Dobljic v Hrušici pri Ljubljani, Alojzij Marok iz Hinj v Nemško vas pri Trebnjem, Jos. Mi-helič iz Sel pri Šumberku v Št. Lovrene ob Temenici, Jos. Bregar v Zgorinji Šiški; za šolske voditelje: Alojzij Koprivec na Robu, Fr. Lončar na Rakitni, Jos. Zbaš-nik iz Zdihovca v Nemški Loki, Jos. Tav-želj iz Čemšenika v Radomlju; imenovane, oziroma premeščene so učiteljice: Ana Pfei-fer iz Mozlja v Toplo reber, Ana Vavken na Bački, Emilija Volk na Raki, Marija pl. Kleinmayr iz Horjula v Šmartno pri Kranju, Ivana Premelč iz Št. Jerneja v Veliki trn, Amalija Tomec iz Sv. Križa na Žalno, Marija Benedek iz Planine v Kranj-sko goro. — Upokojena sta začasno Josip Windisch, nadučitelj v Lienfeldu, in Ana Fabjan v Semiču. — Iz šolske službe je odpuščen Jos. Kikel v Hoheneggu na Kočevskem. — Emil Adamič pride iz Kam-nika v Trst. — Ivana Valenčičeva, prov. učit. v Škofji Loki, pride kot taka na Dobravo pri Kropi. — Za prov. voditelja in učitelja v Ajdovici na Dolenjskem je imenovan absol. učit. kandidat Ivan M u h a.

Deželni šolski svet kranjski je, kakor poroča „Slov. Narod“, dospel sedaj že tako daleč, da uradno povprašuje, kako izvr-šujejo učiteljski kompetenti svoje verske dolž-nosti. Kmalu bo vitez Kaltenegger pobiral iz-povedne listke!

Posebne učiteljice ženskih ročnih del. Ker deklice na mnogo enorzrednicah ne dobivajo nobenega pouka v ženskih ročnih delih,

Dalje v prilogi.